

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

De Domo Arimana; De Seminario, Et Residentiis Ariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

genere profus admiranda quædam acciderint. Ego breuissimè duo tantum huius generis exempla perstringam. Quodam in loco Omuræ Christianus quidam habebat vnum tantum granum benedictum: cuius vilis domuncula igne tota absumpta est. Bonus homo hoc infelici casu angebatur plurimum, ac imprimis, quòd cum omni supellectile sua etiam grani illius iacturam fecisset. Extincto igitur igne, tanto desiderio tenebatur recuperandi grani, vt totum diem in cineribus citro incernendis consumpserit, vt illud inuenire posset. Breuiter, visum est Domino illum solari, in eodem domus loco tandem inuenit tam integrum, ac si ignis nunquam illud attigisset.

Idem accidit in domo cuiusdam pauperulæ mulieris, quam cum flamma corripuisset, & illa conaretur quicquid posset ex igne eripere, oblita tamen est coronæ, quæ cum duabus sphaerulis benedictis in quadam conflagrantis domus parte suspensa erat. Incendio restincto, mulier memor coronæ vehementer doluit, ac si magnum aliquod flagitium commississet, quòd illius, maximè autem duarum sacrarum sphaerularum, memoriam deposuisset. Et ecce cum omnia redacta essent in cineres, vttramque inter cineres, diu multumque quæsitam, intactam & saluam inuenit, cum magna ipsius & reliquorum Christianorum consolatione. nec parum hoc miro euentu in sua erga grana benedicta religione confirmata fuit.

DE DOMO ARIMANA; DE SEMINARIO, ET RESIDENTIIS ARIÆ.

FRVCTVS in statu Arimano, beneficio ministeriorum nostrorum & Sodalitatum, quarum supra mentionem fecimus, diuina gratia adiuuante, collectus fuit non pœnitendus; quotquot enim è nostris operarii ibi versantur, tantum profecerunt, vt septem Sacerdotes viginti duo millia confessionum audierint. Et quamuis D. Prothasius cum flore suæ gentis agat in regno Coraiano, tamen Domina Lucia eius coniunx, & Domina **MARIA** eius mater, virtutum suarum exemplo magno adiuuato in hanc rem fuerunt: sic prorsus, vt è gentilibus, qui alitunde in has partes commigrarunt. ab anno nonagesimo quarto bis mille trecēta & sexaginta capita sacris baptismi aquis tincta sint, præter mancipia multa bello Coraiano capta, è quibus partim anno superiore, partim hoc anno, post Catechesin auditam, bis mille coque plura baptizata fuere.

Qq 2

Omitto

Omitto Ecclesias in quibusdam villis vel recens extructas, ubi ruinam minabantur restitutas. Taceo catecheses & conuersiones, quarum beneficio in cognitione Christianae legis, & CAROLVS IESV DOMINI nostri, magnos progressus fecere. Non scribo quoque de examine generali facto, pro iis, quibus aditus datus est suscipiendum augustissimum sanctae Eucharistiae Sacramentum in quo actum est de preparatione ac reuerentia ad hoc sacramentum necessaria: qua occasione multi, ne à tam sublimi ministerio arcerentur, vitam antea actam cum meliore commutarent. Nec agam de diuerberationibus quaque feria sexta per Quadragesimam vsitatis, licet enim populus Christianus tanto ardore concurrat, ut compleatur Ecclesia, tamen quia res est ordinata non videbatur mei instituti de ea re tractare. Vnum tamen in argumento praetermittere non possum, quod ut rarum & extraordinarium est, ita facile specimen praebet eximii feruoris, & flagrat his locis populus Christianus. Quo tempore ministri in eosamam per statum Arimensem decurrebant, quidam Christianus, cum forte à quodam ad deserendam fidem sollicitaret metu percussus quaedam languidioris animi verba effudit. Postea sese colligens, tanto opere indoluit, ut nullo verbo ad quodquam dicto, animo ad expiandum hunc lapsum per publicam penitentiam ardentissimo, auctor fuerit cuidam, ut per vias publicas elata voce clamaret: Talis, ob tale erratum commissum, loco penitentiae facit disciplinam. Itaque per omnes vias illius ville, nudo denudato, se diuerberabat vsque ad sanguinem: atque ita commissi erroris noxam expians non minori aedificationi, quam consolationi omnibus Christianis exstitit. Possem id genus plura commemorare exempla, sed ne prolixitate taedium affecerim omitto.

De fructu & progressu in litteris aequè ac in virtute Iaponensium, qui in seminariis degunt, deque disciplina eorum, qua traduntur, & bona aedificatione, quam omnibus praebent, anno praeterito accuratè scriptum est. Quibus id tantum nunc adiungam, quod humani generis hostem, dum videt in se parari arma per illius seminarii alumnos, multosque in dies strenuos operarios in suam perniciem in campum emitti, qui praedam ei ex imis faucibus eripiant, omnes machinas ad euertendum seminarium adhibere, sicut non semel toto hoc persecutionis tempore fecit. Sed frustra, & irritò conatu. Ac denique videns nunc non solum illius saluum & incolume persistere, sed etiam se inuito indies efflorescere magis, auctor fuit cuidam famulo domus, cum postea

facile ad magnas opes peruenire, si nocte in aedes seminarii ignem injiceret. Patres enim simulatque viderent conflagrare seminariū, fuga relictis omnibus dilapuros, ac ita ipsum posse furto auferre, quicquid collibuisse. Ille uti erat ætate adolescens, & exigui cerebri, ita existimauit hoc consilium admodum esse opportunū, ad consequenda ea, quæ tantopere desiderabat. Nocte itaque cubiculis injicit ignem: quæ quoniam lignea erant, & inter se connexa, cohibere flammam non potuerunt. Supellex tamen omnis salua remansit, quia tempestiue flammis erepta. Periculum fuit non exiguum; omnes enim ferè iam in lectis obdormierant, exceptis paucis, qui nondum cubitum concesserant: & quoniã statim notarant ignem, clamore suo omnes excitarunt, ut periculum aufererint. Tunc Arima, quæ non longè aberat a Seminario, mox multis stipatus equitibus accurrit gubernator, incendi magnitudine motus; incendiarium ipsum, in dicitis quibusdam ab alius domus famulis cognitū, comprehendit, & autore mali certò patefacto, scopoque incendi excitati ab eodem cognito, tandem morte multatus est. atq; hoc solet esse lucrū, quod miselli homines suis proditiōibus faciunt. Quod verò lucrum ex eodem facinore accesserit satanæ mali inuentori, intellige ex eo quod sequitur: Fecit enim funestus hic casus, ut Seminarium translatum sit ad Residentiam Ariensem, locum omnium in his partibus maximum & nobilissimum, & ab altera quasi parte Arima, dimidii milliarii intervallo situm, ubi annis superioribus fuerat Collegiū. Itaq; tota illa turba iuuenū, in veterem illam habitationem, auxilio Domini Ioannis D. Prothasii patruī, ibi degentis, quoad commodè fieri potuit, accommodatam, deducta est, cum bona spe noui Seminarii loco commodiore aliquādo erigendi, cum D. Prothasius è bello redierit. Cùm verò tot Sacerdotes & fratres in seminario versarentur, excursione facta in vicinas villas & oppida, passim doctrina Christiana exposita est, aliaque Societatis ministeria usurpata; inductæ quoque B. Virginis Mariæ Sodalitates, tantusque ex confessionibus auditis constitit fructus, ut, à tempore quo Seminarium in Aria stetit, decies mille confessiones exceptæ fuerint. Atque hoc est lucrum, quod fecit aduersarius noster; neque enim solū non poterant hæc iam dicta fieri per nostros ordinariè agentes Ariæ, sed neque in seminario, si in loco pristino, ubi nullus erat populi concursus, persistisset.

Bona autem huius fructus pars debetur bono exemplo piæ vitæ Domini Ioannis, & Domine Hieronymæ eius conjugis, qui seruo additi sunt elemosynis in pauperes erogandis, aliisque sanctis

sanctis operibus præstandis. Vnde Dominæ Hieronymæ factum fuit Ecclesiam in honorem S. Hieronymi excitasse, & vobis annuo dotasse in quodam loco Ariæ vicino, sed præterea vna cum marito aliam exstruxit intra Ariam, omnium, quæ visuntur Scimo, præstantissimam; facile vt liqueat, quam prudenter in agilent suæ salutis procurandæ. Eorundem autoritate multæ diffinitiones sunt compressæ, & variæ occasiones diuinâ offendendi iustitiam sublata.

DE COLLEGIO ET RESIDENTIA

A MACVSÆ.

IN hoc Collegio ferè quinquaginta de nostris vixere, & in quibus eiusdem Residentiis sex alii. Quorum occupationes, & studij; ex illis in proximo collectus non ablimilis fuit, diuina spirante gratia, iis quæ iam dicta sunt. Qui vt existeret vberior peram dedere nostri primùm, vt exercitiis spiritalibus non mentem exsuscitarent, deinde, vt illis mortificationes, & pietas aliaque pia opera adungerent, atque ita in rebus ad diuinum cultum gloriamque pertinentibus idonea se instrumenta famulo artifici Deo præstarent. Itaque doctrinam Christianam peris instillare, concionibus homines adjuvare, mederi multis perturbationibus & dissidiis, homines è sordibus peruersæ vitæ trahere, perpetuum fuit nostrorum exercitium. Confessiones concies septies mille eoque plures auditæ. Centum supra mille liberrimis Baptismi aquis eluti. Plurimum ad hanc rem iuuenes bellis spirituales, quorum supra mentionem fecimus, inter Christianos distributi. Profusè quoque non parum Sodales iam dictæ. Nouorum item templorum adificatione vehementer creuit ardor fidelium: sic vt multis gentilibus, quos hoc spiritum verbis tum vitæ exemplo, longè verbis efficaciore, peruenire ad audiendum Catechismum, auctores fuerint suscipiendi Baptismi: vt contigit in Residentia Voiana, vbi hoc studio legenti ad Christum se aggregarunt.

Eadem doctrinæ, prædicationis, & confessionum ministerium exercuimus in Firando, Goto, & Facata, sic vt Firandi auditæ ter mille confessiones, eoque plures, quod satis est pro numero sacerdotum ibi degentium. Et vnus ex Firandensibus Patribus Goto nongentorum hominum peccata audiuit, baptizavit autem rem sexaginta. Item mutato habitu (locus enim erat gentilius) postea concessit Facatam, ad visendos, qui inibi sunt, Christianos, & par-